

فروغ گشتاسبی

۵۶ سال پیش درست در روز ۱۲ سپتامبر ۱۹۶۰ کشورهای صادرکننده نفت با هدف محافظت از منافع خود اقدام به تأسیس سازمان واحدی به نام اوپک کردند. هدف اصلی این سازمان هماهنگی و یکپارچه‌سازی سیاست‌های نفت کشورهای عضو و تعیین بهترین راه برای تأمین منافع جمعی یا فردی آنها، طراحی شیوه‌هایی برای تضمین ثبات قیمت نفت در بازار نفت بین‌المللی به منظور ازبین‌بردن نوسانات مضر و غیرضروری، غنایت و توجه ویژه به کشورهای تولیدکننده نفت و توجه خاص به ضرورت فراهم‌کردن درآمد ثابت برای کشورهای تولیدکننده نفت، تأمین نفت کشورهای مصرف‌کننده به‌صورت کارآمد، مقرون‌به‌صرفه و همیشگی و بازده مناسب و منصفانه برای آتیهایی که در صنعت نفت سرمایه‌گذاری می‌کنند، بود و هنوز هم هست. این کارتل بین‌المللی نفتی که از کشورهای الجزایر، ایران، عراق، کویت، لیبی، نیجریه، قطر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، اکوادور، آنگولا و ونزوئلا تشکیل شده است، هرچند همواره سعی داشته با تأثیرگذاری بر بازار نفت و اعاده حقوق کشورهای تولیدکننده، ضمن افزایش وحدت نظر اعضایش، تأثیرات مثبتی بر جلوگیری از سقوط ناگهانی و نیز افزایش انفجاری قیمت نفت داشته باشد اما گاهی پیشی‌گرفتن موضع سیاسی نفت بر موضع تجاری و اقتصادی آن مانع از دستیابی به این هدف می‌شد.

البته باید این نکته را نیز در نظر داشت نفت درحالی‌که یک کالای تجاری مهم در تجارت جهانی محسوب می‌شود، یک کالای استراتژیک هم هست و تمام تلاش‌ها برای تبدیل آن به یک کالای صرفا تجاری تاکنون با شکست مواجه شده است. همچنین نگاهی به تاریخ فعالیت اوپک و نحوه تأثیرگذاری این فعالیت‌ها در بازار جهانی نفت، حاکی از آن است که کشورهای عضو سازمان اوپک، همواره تلاش کرده‌اند تصمیماتی اتخاذ کنند که قیمت‌ها در سطح معقولی تثبیت شود. این تصمیم‌گیری معمولاً برای کشورهای عضو اوپک دارای هزینه بوده، اما در عوض، کشورهای غیرعضو اوپک بدون پرداخت این هزینه‌ها از منفعت تصمیم‌گیری اوپک استفاده کرده‌اند. به هر حال باید این نکته را در نظر داشت که افزایش بی‌برنامه تولید نفت باید جای خود را به برنامه‌ریزی تولید در نظام بین‌المللی نفت بدهد. این درسی است

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت

نفت و انرژی

درسی که تولیدکنندگان نفت از تاریخ گرفتند

ارجحیت حفظ منافع جمعی در اوپک

دهند؛ هرچند این افزایش تولید با قیمت نفت صد دلار برای هر بشکه خیلی جذاب و وسوسه‌کننده به نظر می‌رسید اما دیری نپایید که قیمت نفت به حدود ۴۰ دلار سقوط کرد.

وضعیت بحرانی کاهش قیمت نفت و شرایط نامساعد بازار سبب شد اوپکی‌ها در نشست ۲۸ سپتامبر الجزایر به توافق و اجماع نظری برای کاهش تولید دست یابند تا بلکه بتوانند آرامش را به بازار برگرداند و جلو ضررهای حاصل از کاهش قیمت نفت را که بیشتر از همه متوجه عربستان بود، بگیرند. اوپکی‌ها به این نتیجه به‌روشنی دست یافتند که به جای آسیب‌زدن به رقیب باید به دنبال همکاری با هم باشند، همکاری و تعاملی که نتیجه

عضو اوپک براساس توافق ۳۰ نوامبر ۲۰۱۶ باید تولید نفت خود را تا ژانویه ۲۰۱۷ از ۹ هزار بشکه تا ۲۱۰ هزار بشکه کاهش دهند، به استثنای ایران که باید تولید خود را ۹۰ هزار بشکه افزایش دهد. در حقیقت در نشست ۱۷۱ همه پیروز میدان شدند و این پیروزی نشان داد اوپکی‌ها هنوز هم می‌توانند به جای سیاسی‌کاری، رویکردی حساب‌شده و منطقی نسبت به دارایی‌های خود داشته باشند. کارشناسان انرژی هم پیش‌بینی کرده‌اند قیمت نفت ناشی از این تصمیم اوپک تا یک سال آینده به حدود ۶۰ دلار خواهد رسید که نتیجه آن تأثیر مثبت و مستقیم درآمدهای حاصل از نفت بر اقتصاد کشور است. با یک محاسبه آماری ساده به نظر می‌رسد حداقل ۱۰ میلیارد دلار درآمد مستقیم کشور افزایش یابد. از طرفی دیگر با افزایش قیمت نفت و حفظ سقف تولید نفت ایران به میزان پیش از تحریم‌ها، وضعیت فروش و صادرات نفت بهبود می‌یابد و ایران می‌تواند ضمن هدایت سیاست‌های اوپک، اقتدار خود را در این سازمان همانند سال‌های قبل حفظ کند و اثرگذار هم باشد.

توافق اوپک و حفظ آرامش وثبات منطقه

در ضمن ایران هم‌اکنون در شرایطی به سر می‌برد که نیاز به سرمایه‌گذاری خارجی برای توسعه میدان‌های نفتی و گازی دارد که توافق اخیر اعضای اوپک به عنوان یک کام رو به جلو برای حفظ ثبات و آرامش منطقه به طور قطع می‌تواند سبب بهبود جذب سرمایه‌گذاری شود که این امر در نهایت توسعه میدان‌های هیدروکربوری، افزایش تولیدات نفت و گاز و درآمدهای حاصل از فروش و بهبود کلی وضعیت اقتصادی کشور را به همراه

برحق است که نقش ایران در توافق ۱۷۱ اوپک را نمی‌توان نادیده گرفت. هرچند تا پیش از این اوپکی‌ها ایران را مانعی بر سر توافق می‌دانستند اما پیگیری‌های وزیر نفت و کوتاه‌نیامدن از موضع کاهش‌ندادن تولید، بالاخره کارساز شد و اجازه نداد اعضای اوپک، ایران را به دلیل گناه نکرده (ایران هیچ نقشی در افزایش تولید بی‌رویه نفت اوپک و ایجاد برهم‌ریختگی بازار نداشت) مجازات کنند. از طرفی توافق روسیه به عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت جهان برای کاهش تولید ۳۰۰هزاربشکه‌ای (روسیه روزانه ۱۱میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه نفت خام تولید می‌کند) بی‌شک بی‌تأثیر از تماس تلفنی و گفت‌وگوی رؤسای جمهوری دو کشور ایران و روسیه نبوده است چراکه تا پیش از این توافق، روسیه همچنان بر موضع کاهش‌ندادن تولید و حفظ بازار خود پافشاری می‌کرد و همین امر عربستان را در موضع خود دچار تردید می‌کرد.

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

وقتی راهبرد نفتی ایران، آینده سیاسی جهان را تغییر می‌دهد

توافق اوپک، امید آمریکا را در لغو برجام ناامید کرد

راهبرد ایران، بازار نفت را نجات داد

با وجود اینکه هم‌گرایی کشورهای عضو اوپک در نشست اخیر تا حدود زیادی ریشه در تأمین آتیه اقتصادی این کشورها دارد، اما در نگاهی موشکافانه می‌توان بخشی از منشا این توافق تاریخی را در سیاست‌های جورانه وزیر نفت ایران جست‌وجو کرد. اصرار بین زنگنه بر کاهش‌ندادن تولید نفت ایران و بازگشت به سقف تولید پیش از تحریم، اگرچه در ابتدای امر به کام بیشتر اوپکی‌ها – و در صدر آنها عربستان- خوش نیامد، اما توانست آینده صنعت نفت کشورهای عضو سازمان اوپک را به شکل ملموسی بهبود بخشد.

سیاست‌های ایران که هم‌زمان با کاهش شدید بهای نفت از سوی بالاترین مقام وزارت نفت اتخاذ شده بود، این پیام را برای کشورهای عضو اوپک داشت که ایران تحت هیچ شرایطی از مواضع کاری خود کوتاه نمی‌آید.

چراکه اعضای اوپک در شرایط تحریم ایران که هم‌زمان با افزایش بهای نفت در بازارهای جهانی بود، میزان تولید خود را به مقدار چشمگیری افزایش داده بودند؛ حال آنکه شرایط سیاسی و اقتصادی در آن زمان ایجاب می‌کرد تولید نفت ایران کاهش معناداری داشته باشد و کاهش مجدد تولید نفت ایران – در صورت توافق تمامی اعضا برای کاهش سقف تولید در نشست‌های اخیر- ممکن نبود. با وجود این، وزیر نفت در برابر تمامی تخریب‌های مخالفان مقاومت کرد تا علاوه بر روشن‌ترشدن سپهر صنعت نفت ایران، چراغ اقتصاد دیگر کشورهای عضو اوپک نیز روشن شود.

در این میان نباید از این نکته غفلت کرد که

رایزنی‌های دکتر حسن روحانی؛ رئیس‌جمهوری ایران با ولادیمیر پوتین؛ رئیس‌جمهور روسیه نیز در این تصمیم تاریخ‌ساز اهمیت بالایی داشت. همراهی روسیه و قول همکاری این همسایه شمالی در کاهش ۳۰۰هزاربشکه‌ای تولید روزانه نفت باعث ترغیب اعضای اوپک در کاهش تولید شد. براساس گزارش‌های آماری BP، میانگین تولید روزانه نفت روسیه هم‌اکنون چیزی حدود ۱۱٫۲ میلیون بشکه است که این رقم کمی بیشتر از ۱۰ درصد از میزان تولید جهانی است.

همراهی روسیه در این بازی نفتی منافع زیادی برای این کشور به همراه دارد. به گفته تحلیلگران شرکت سرمایه‌گذاری روسی VTB-capital، با بودجه مبتنی بر نفت روسیه با میانگین قیمت بشکه‌ای ۴۰ دلار و جهش قیمت نفت به بشکه‌ای ۵۵ دلار پس از توافق کاهش میزان تولید اوپک، می‌توان یک تریلیون روبل (حدود ۱۵ میلیارد دلار) به خزانه کرملین افزود.

بازی برد-برد ایران در اوپک

«ایران برخلاف دیگر اعضای اوپکی می‌تواند در طول شش ماه، ۹۰ هزار بشکه به تولید نفت خود بیفزاید».

این جمله وزیر نفت در شب پیش از توافق اوپک، آینده صنعت نفت و اقتصاد ایران را ترسیم کرد؛ برنامه‌های افزایش تولید نفت ایران با قوت بیشتر ادامه خواهد داشت و ازسوی‌دیگر افزایش بهای نفت، کمک مؤثری در اقتصاد ایران در سال جدید خواهد بود.

افزایش سه‌دلاری بهای نفت برای ایران در شرایط فعلی، افزایش درآمد روزانه هشت تا ۱۰میلیون‌دلاری خواهد داشت که درآمدی معادل فروش حدود ۲۰۰

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست ۱۷۱ در دوحه، قطر

اعضای اوپک در نشست